

Església Arxidiocesana
de Barcelona

[is]creb

Institut Superior de Ciències
Religioses de Barcelona

Temps de sinodalitat

El Sínode de la sinodalitat

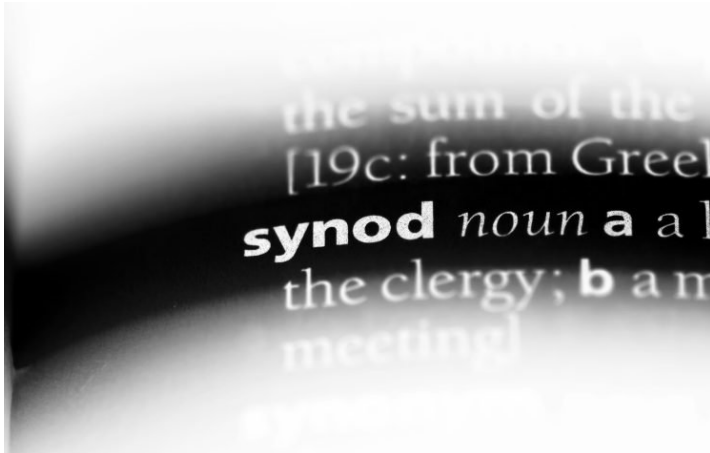

Contingut

Temps d'assemblea sinodal: el camí continua.....	3
Raons per creure en una Església sinodal.....	5
Una comunió que s'irradia	7
Què es pot fer perquè una Església sinodal sigui també una Església missionera «tota ministerial»?.....	26
Què podem esperar d'aquest Sínode?.....	31
Els organismes de participació en una Església sinodal	33
Discerniment i presa de decisions en comú en una Església sinodal.....	35
Quines estructures es poden desenvolupar per a consolidar una Església sinodal i missionera?	38
Allà on es manifesti l'Esperit Sant	40

Temps d'assemblea sinodal: el camí continua

El nou eix temàtic de la secció *Tots tenim una opinió* a la pàgina web de l'Arquebisbat de Barcelona, amb la col·laboració de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona, gira al voltant de la primera part del Sínode que es preveu allargar en una segona sessió fins a l'octubre de 2024. Comunió, missió i participació són tres qüestions

prioritàries per a l'Església Sinodal.

Tal com apunta Cristòbal López, Cardenal Arquebisbe de Rabat i participant a l'Assemblea Sinodal, "el Sínode no és un esdeveniment puntual sinó un procés que ara fa dos anys començà i que ha suposat un gran nombre de trobades i reunions en moltes parròquies, comunitats cristianes, grups, moviments, diòcesis del món. S'ha fet un treball de síntesi en l'àmbit diocesà i de Conferències Episcopals. Les Assemblees Continentals han aportat el seu punt específic. Equips d'experts han elaborat l'*Instrumentum laboris* que s'ha utilitzat en aquesta primera sessió de l'Assemblea General del Sínode. Mai un procés sinodal havia durat tant de temps: tres anys i el temps que el Papa vulgui allargar". En la preparació d'aquesta primera part, han participat molta gent.

En aquesta Assemblea Sinodal remarquem la participació d'una àmplia varietat de membres de l'Església: laics (homes i dones), preveres, religiosos i religioses, bisbes-cardenals. Cal destacar la presència de laics i laiques amb veu i vot.

La sinodalitat és un tema específic i concret que afecta el com ens podem organitzar els catòlics perquè l'Església i les comunitats cristianes siguin més participatives, evangelitzadores i contribueixin a la comunió cristiana en la diversitat. Cal posar a punt la institució de l'Església sota la guia i la inspiració de l'Esperit Sant.

El Papa Francesc en el seu discurs d'obertura diu: "No estem aquí per celebrar una reunió parlamentària o un pla de reforma. No. Estem aquí per caminar junts, amb la mirada de Jesús, una mirada que beneeix i acull. Aquesta mirada de benedicció del Senyor, ens invita a ser una Església que, amb cor alegre, contempla l'acció de Déu i discerneix el present, que, enmig, de les onades a vegades agitada del nostre temps, no es desanima ni cerca escapadòries ideològiques, no s'atrinxera darrere conviccions adquirides, no cedeix a solucions còmodes, no deixa que el món li dicti l'agenda".

Si alguna imatge haguéssim de destacar d'aquest temps d'Assemblea Sinodal, en subratllaria tres. La primera correspon a l'inici del Sínode. Entre la llarga processó de cardenals (121) i bisbes (175) que ens recorda l'inici del Concili Vaticà II, es podia distingir un nombrós grup de laics, homes i dones, que per primera vegada exerceixen el dret a vot i participen en la dinàmica sinodal. És l'inici d'un moment transcendental, potser decisiu, en la història mil·lenària de l'Església. El Papa ha volgut que en aquest Sínode hi estiguessin "tots, tots, tots". És un Sínode ampliat als laics.

La segona imatge està representada a l'Aula Pau VI. És una altra novetat en aquesta Assemblea. En un ampli espai hi ha taules rodones amb mitjans tecnològics. En cada taula, s'asseuen dotze participants. La perspectiva ja no és un darrere l'altre a diferents nivells, sinó al voltant d'una taula on es pot mirar els ulls de l'altre, escoltar-se d'igual a igual. La circumferència indica comunió. No són taules tancades en elles mateixes sinó obertes a l'intercanvi, el diàleg, la participació. La tercera imatge és la diversitat. L'Església és una realitat polièdrica. Tots els continents estan representats.

Ens trobem en un moment privilegiat de la vida de l'Església que desperta entusiasme, esperança, il·lusió. El camí Sinodal no acaba aquí, continuarà al llarg del curs 2023-2024. Ens planteja alguns reptes: aconseguir que tots ens sentim Església; la sinodalitat cal descobrir-la i fer-la aterrar, inserir-la en la nostra vida, acceptar-la; deixar-nos guiar per l'Esperit i atrevir-nos a pregar, dialogar, escoltar i discernir; ens crida a un compromís en la missió evangelitzadora de l'Església.

Al llarg d'aquest curs, en aquesta secció, presentarem diverses reflexions que ens ajudaran a entendre el que l'Esperit està dient a l'Església. Tenim al davant un camí a recórrer que com diu el Papa Francesc requereix pregària, conversió i discerniment. Que ningú es cregui superior als altres i que tots ens esforcem per servir a la causa de l'Evangeli aportant el nostre granet de sorra. L'Assemblea Sinodal no acaba a l'octubre. La marxa continua: un camí d'esperança, entusiasme i compromís. Estiguem atents i prompts.

Llic. Lluís Agustí i Parrot

Raons per creure en una Església sinodal

El temps de Nadal i post Nadal està farcit d'espais i moments, en especial l'espai de la Paraula de Déu, que il·luminen el present i el futur del Sant Poble de Déu que camina pels camins d'aquesta humanitat adolorida i plena de contrastos que sacsegen els nostres somnis i ens ajuden a despertar si és que encara tenim capacitat per despertar-nos i alçar-nos.

Sembla que tots caminem per una gran avinguda il·luminada per llums de colors que reclamen la nostra atenció i ens criden a entrar i consumir, comprar i omplir les nostres bosses i motxilles de productes que avui hi són i demà s'han marcit, o no serveixen perquè no estan de moda. I gairebé tots som víctimes d'aquests abusos comercials, que des del punt de vista econòmic, estan ben justificats per la propaganda i el màrqueting. Especialistes a crear necessitats.

Els qui encara conservem per gràcia de Déu l'escalf de la fe -el tresor de la fe- tenim l'oportunitat de mirar més enllà, il·luminats per la llum de l'Evangelí de Jesús que ens transmet una visió de llibertat davant tants reclamants que ens bombardegen per terra, mar i aire. I aquesta llum ens fa sentir que som nosaltres mateixos, perquè ens allibera i ens diu on és l'essencial.

La nostra realitat és complexa i polièdrica. Complexitat que, en molts casos, els gurus de l'ultraliberalisme i el materialisme ens volen fer creure que és així per anestesiar-nos i silenciar les veus profètiques que s'alcen contra el consumisme, l'escalada armamentista, les noves dictadures tan sotils que encadenen la nostra llibertat i descarten els més pobres perquè ja no són útils. Ens llancen a una espiral de tedi, avorriment i sense sentit.

Però en aquesta realitat tan punyent, que ens desconcerta, Déu ha baixat, s'ha despul·lat de la seva dignitat de Déu fins a fer-se un de nosaltres. S'ha fet carn de la nostra carn. Un nen petit vulnerable, feble que es troba sota les runes de les bombes i plora de dolor. Aquest fet només el podem copsar amb els ulls de la fe i no encaixa en el marc de les nostres visions materialistes i indiferents. En Jesús de Natzaret, Déu s'ha abaixat fins a prendre la nostra condició humana. La Comunitat cristiana -l'Església de Jesús- cada any

celebra amb goig i esperança aquesta experiència. En la feblesa d'un Déu encarnat, tota persona pot descobrir el sentit profund de la seva missió en aquesta vida.

Tal com ha dit el Secretari General de l'ONU, en diverses ocasions, el món d'avui està bullint, la humanitat gemega per tant dolor causat per guerres violentes que sembla que no tinguin aturador i traspassen els límits humanitaris per les alteracions climàtiques que els països més pobres pateixen amb més força; per la manca de recursos hídrics que en algunes zones del planeta estan causant estralls en els productes alimentaris; per les epidèmies i la fam que causen la mort a infants i persones grans; per les injustícies, persecucions i retallades dels drets humans.

No vull pintar un panorama tenebrós del món d'avui. Existeixen brots de solidaritat i desitjos de pau, persones que donen la vida per un món més humà i pel respecte a tota vida humana. Organitzacions que treballen en defensa dels més desvalguts.

Dins d'aquesta realitat que interpel·la, l'Església està cridada a ser "hospital de campanya", "corredor humanitari". El camí sinodal que ens ha traçat el Papa Francesc no el podem menysprear. No resulta fàcil ser Parròquia, Comunitat Cristiana, Grup de Fe, en estat de sinodalitat perquè ens crida a conversió, a viure en humilitat, senzillesa i simplicitat.

El nostre ego és molt poderós i a tots ens agrada estar en el pòdium. Ajupir-se per veure que hi ha dintre del sepulcre i descobrir que Jesús és viu és un procés que necessita temps, pregària, paciència i acompanyament.

Cal que la comunitat cristiana es prengui seriosament la crida a caminar junts si vol ser una llum per la humanitat que cerca un sentit al dolor, l'angoixa, les llàgrimes de tants innocents i desplaçats pel brogit de les bombes i els míssils. Ja no podem prendre les decisions sense mirar-nos els uns als altres, sense un diàleg sincer. Si tot està interconnectat i no ens salvarem sols cal superar actituds individualistes. Tots els homes i dones de bona voluntat estem cridats a fer realitat el missatge de pau i reconciliació, a respectar i defensar els drets humans que garanteixen el camí de la pau, la igualtat i fraternitat per a tots els humans.

Els cristians som enviats per a construir ponts de solidaritat, tendresa, compassió, cordialitat. Necessitem coratge, audàcia i compromís per acollir els desafiaments del món actual i d'una Església que vol caminar en comunió, transparència i col·laboració, sense renunciar a la seva identitat però també sense imposar o practicar una actitud de reconquesta.

És per tot això que crec en una Església sinodal.

Llic. Lluís Agustí i Parrot

Una comunió que s'irradia

El sínode del bisbes se'ns presenta com una oportunitat per repensar la comunió, els lligams que ens uneixen com a membres de l'Església catòlica i de la humanitat. L'horitzó d'aquest esforç està formulat en la pregunta del document de treball per a la primera sessió: *com podem ser més plenament signe i instrument d'unió amb Déu i d'unitat de*

tota la humanitat? En el sínode dels bisbes se'ns demana com a catòlics replantejar el camí que oferim a les persones concretes que ens rodegen en el nostre dia a dia per sentir la crida de salvació que Déu fa a la humanitat a través de la seva Església.

El document *Instrumentum laboris* ens posa damunt la taula un aprofundiment evangèlic de la comunió i unes línies d'acció per replantejar la missió a la que som convidats. El primer punt és entendre la comunió com "un camí en què estem convidats a créixer", és a dir, no entendre-la com una congregació tancada dels qui compleixen amb tot el que es demana per ser un bon catòlic. A la nostra societat, aquesta concepció ha portat a l'expulsió, volguda o no, de moltes persones que s'han sentit apartades de la salvació de Jesús, sentint-se assenyalsades, i sovint condemnades ja, per una comprensió de la comunió excloent. Caminar junts en l'escolta de la Paraula, que qüestiona els paràmetres humans que ens fan jutjar els altres, i en la concòrdia, que impulsa a sentir-nos germans de la humanitat sencera en la seva diversitat, ens han de permetre construir comunitats acollidores.

Acollir és l'acció evangèlica fonamental per una comunió que s'irradia a tota la humanitat: "Veni a mi tots els qui esteu cansats i afeixugats, i jo us faré reposar." (Mt 11,28) ens diu Jesús. Aquesta obertura a tota persona humana, sigui quina sigui la seva condició requereix un canvi que s'han concretat en les directrius indicades per les Assemblees en tots els continents. Aquestes són l'acollida dels que viuen en condicions d'indigència i d'exclusió social; la cura de la casa comuna com a creació amenaçada pel canvi climàtic; el repte que suposa els moviments migratoris, en la recerca d'una vida digna a ca nostra; reconciliar i pacificar un món fragmentat i polaritzat de cada vegada més; i, finalment, ser veu profètica que denúncia les situacions d'injustícia i discriminació quotidiana. L'Església necessita renovar la seva visió comunitària per tal de "no deixar ningú enrere i ser capaços de seguir el ritme d'aquells a qui més costa avançar".

Un altre repte assenyalat és fer possible, amb gests quotidians d'hospitalitat i acolliment, la promesa que "l'amor i la veritat es trobaran" (Sl 85,11). La comunió amb la humanitat passa per una acollida autèntica d'aquells que no se senten acceptats per l'Església, com de les persones que han estat víctimes dels abusos i la marginació dins l'Església. El procés sinodal ha de permetre revisar la nostra mirada i el nostre tracte sobre les condicions personals que ens poden semblar més allunyades de la doctrina catòlica, però que no han d'impedir fer-hi present Jesús "que camina amb tothom amb amor incondicional i proclama la plenitud de la veritat de l'Evangelí." Són molts els col·lectius que veuen en l'Església un cor endurit que els impedeix descobrir el missatge de salvació. Es per això que cal salvaguardar espais per al desacord i restaurar la proximitat i la cura de les relacions fraternals amb tota persona, que no deixa de ser mai un fill i filla estimat de Déu.

Finalment, la revisió d'aquestes relacions fraternals ens han de dur a transformar i valorar els intercanvis de dons entre les diferents Esglésies, no solament en l'eix local-universal, sinó amb altres Esglésies i confessions cristianes en el camí ecumènic per restaurar la unitat volguda pel Senyor. Està en joc la mateixa credibilitat del missatge cristià, en una societat multicultural i de cada vegada més, fruit de les successives migracions, multiconfessional. El sínode dels bisbes, com a part d'un procés de "reforma contínua" de l'Església (UR 4.6) és una gran oportunitat per contribuir a renovar les estructures i les actituds que no ens permeten ser plenament signe e instrument d'unió amb Déu i d'unitat de tota la humanitat.

Dr. Marc Mercadé i Serra

Corresponsables en la missió

Aquest article comença recordant que l'Església és missionera per naturalesa (AG2). I ja en el títol, se'ns parla de la corresponsabilitat en aquesta missió. Per tant, són dos els aspectes que convindria abordar: el caràcter missioner de l'Església i la corresponsabilitat de tots els batejats en aquesta missió.

Caràcter missioner de l'Església

L'Església no ha nascut per a si, sinó que ha nascut per donar, per oferir i oferir-se. Ja des dels inicis, el sentit de l'Església és sortir a donar a conèixer una bona notícia. Aquesta missió, vindrà marcada per la cerca del bé dels altres. Lumen Gentium defineix l'Església com a sacrament de salvació (1,1) amb una clara dimensió missionera. L'Església és per servir i per fer sacramentalment visible aquell Regne de Déu anunciat per Jesucrist. Un Regne, en el qual els pobres ocupen un lloc central.

No hi ha pobres entre nosaltres, dirà Fets dels Apòstols, ja que posaven en comú el que tenien. La missió ve configurada pel fet de ser signe i instrument de la unió amb Déu i de la unitat del gènere humà. Es tracta de ser un sacrament de fraternitat-sororitat. Consisteix, per tant, a construir una comunitat en la qual les relacions siguin transparència de l'amor de Déu i la vida es converteixi en anunci. I en un anunci bo per a tots.

Aquesta comunitat surt de si per oferir una nova vida bona, seguint el programa de Jesús de Natzaret: anunciar la bona nova als pobres, proclamar l'alliberament dels captius, donar vista als cecs i llibertat als oprimits (Lc 4, 18), que no és una altra cosa que donar vida en abundància (Jn 10,10).

Corresponsabilitat en la missió

La corresponsabilitat vol dir que tots participem de la missió. No estaria de més recordar les paraules del papa Francesc en la JMJ de Lisboa, repetides a Marsella en la trobada del Mediterrani: tots, tots, tots.

Pel baptisme participem de l'Església. I per tant, del seu caràcter missioner. Des d'aquí caldrà situar què és el que cada batejat està disposat a posar en comú. La corresponsabilitat eclesial convida i exigeix a cada batejat a oferir els seus dons per al servei de la missió (cf Mt 5, 13-16).

Ens toca pensar com aconseguir la contribució de tots. I per a això, el document ens convida a començar reconeixent i valorant l'aportació de cada batejat, començant per pobres i exclosos. I reconeixent la varietat de vocacions, carismes i ministeris, la promoció de la dignitat baptismal de les dones, el paper del ministeri ordenat, en particular el del bisbe.

La corresponsabilitat és cosa de tots, tots, tots. De cada batejat. Per això convé treballar les vocacions, carismes i ministeris dins de l'Església. Una Església en sortida, una Església missionera no pot perdre l'aportació de cap dels seus membres. Tots, cadascun des del seu lloc i les seves possibilitats han d'aportar i generar espais que facilitin la missió d'humanitzar el món, de construir un món millor i més just -més fratern- per a tots. Això sol·licita urgentment la incorporació de persones i col·lectius que fins ara han estat allunyats o marginats de les labors eclesials.

Però corresponsabilitat no vol dir només participació de tots en la missió. La paraula ens remet a responsabilitat. Cada batejat és responsable que l'Església sigui fidel a la seva constitució missionera. Això exigeix mecanismes (sinodals) de participació i decisió a l'hora d'establir prioritats i línies d'acció que ajudin en una labor missionera eficaç que realment millori la vida de la gent.

La corresponsabilitat en la missió exigeix diàleg entre els batejats, compartir visions i missions, triar i decidir conjuntament, acompanyar, valorar i avaluar la labor eclesial. Estem abordant un aspecte central de l'Església -el seu caràcter missioner- però aquest no pot deslligar-se de la seva constitució organitzativa.

Llic. José Manuel Andueza

Temps de sinodalitat, temps d'anar concretant

Temps de sinodalitat. Temps de l'Esperit. Temps en què tot el Poble de Déu hem anat aprofundint en el que significa, en la Missió de l'Església, que el laïcat passa de col·laboradors a corresponsables en el camí traçat des del Vaticà II. Tots els membres som cridats a escoltar la veu de l'Esperit al servei de l'anunci de l'Evangeli

(Rm.12,4-5), al voltant del papa Francesc.

Seguint la *Instrumentum laboris* ens parem en un punt concret: com ha de ser la participació en tasques de responsabilitat i autoritat en els processos, estructures i institucions en una Església sinodal missionera, com expressió de la comunió eclesial, que no és una moda, sinó viure l'obediència de la fe en una Església d'estructura sacramental. Un do de Déu que no exclou la lliure resposta de l'home.

Feta ja la reflexió de fons, vegem ara en què i com es concreten els canvis que s'enuncien. Un dels aspectes apuntats en el document és "la qüestió de l'autoritat", que ha de ser "capaç de fer créixer" en la fe i en el compromís. No es tracta d'un control ofegant, sinó d'ajudar en el creixement personal i eclesial.

L'autoritat la té tota persona batejada i que participa en l'Eucaristia, però també hem de tenir en compte qui té el poder, que li ha estat donat i que ell atorga als membres, homes i dones, de la comunitat. No tothom ho pot fer tot i ni un de sol ho ha de fer tot. Autoritat i poder al servei de la missió de l'Església.

Qui té el poder té un tarannà propi, una formació, una visió de l'Església... que influirà en la pràctica de l'exercici de la seva potestat i, per tant, en el "com s'imprimirà a les

nostres estructures i institucions el dinamisme de l'Església sinodal missionera", un aspecte que reforça la necessària presència de l'Esperit en tot el procés sinodal.

Les "tasques de responsabilitat" no són totes iguals, demanen una formació, un "saber fer" particularitzat sense perdre de vista l'objectiu comú final, present en tota l'activitat eclesial. Formem un sol cos que ha de créixer harmònicament. Cada membre, en la mida que li correspon, ha de respondre al que l'Església li demana. Per això el document insisteix en una necessària formació integral, en clau sinodal, inicial i permanent en benefici de tot el Poble de Déu. Cada u ha de sentir la urgència d'una formació adequada al seu lloc: bisbes, preveres, diaques; professors, catequistes i tota la membresia a qui s'ha encomanat un servei.

En aquest sentit és molt important la revisió dels plans de formació dels futurs capellans, homes que estan cridats a dirigir una parròquia o a ser-ne el cap. "Els candidats al ministeri ordenat han d'estar formats en un estil dinàmic i una mentalitat sinodals". Formadors i professors, i subratllo homes i dones, han d'impregnar els futurs capellans d'un estil d'exercir el ministeri que propiciï una vida de comunió, missió i participació, que han de transmetre a tot el poble fidel. Si als seminaris no es fa a fons tot un treball de revisió, les coses no canviaran. Es tracta del contingut i del llenguatge, però també del lloc del sacerdot en les parròquies. L'experiència ens diu que el capellà imprimeix un segell en la parròquia, els seglars l'accepten o se'n van i busquen altres camins. La sinodalitat és exigent.

La parròquia és el lloc més habitual de formació dels fidels i on s'alimenta la vida de fe, Jesús l'Església del barri!. En el procés sinodal ha estat reiterada la petició de la necessitat de renovació del llenguatge eclesial: litúrgia, predicació, catequesi, pietat... Hi ha parròquies en les que ja s'hi veu uns primers passos respecte a la voluntat de renovació, com "experiències renovadores ja en marxa" que mostren "la inspiració de la frescor del llenguatge de l'Evangelí" i que "conviden a avançar amb confiança i decisió en una tasca d'importància vital per l'eficàcia de l'anunci de l'Evangelí, que és l'objectiu al qual aspira una Església sinodal missionera" (n.60). ¡Laus Deo!

Amb tota l'Església que ens precedí, no ho oblidem: L'Esperit és el protagonista de la sinodalitat

Llic. Roser Solé i Besteiro

La casa per la teulada

És ben coneguda la dita “no es pot començar la casa per la teulada”, però també és ben certa la que diu que “qui arregla una gotera, arregla la casa sencera”, atès que, com tots sabem, quan s’enfonsa la teulada d’un edifici, si aquesta no es reconstitueix, el bé immoble gairebé passa a ser subjecte actiu de la seva pròpia

decadència i te els dies comptats a causa de la seva inhabilitat. Potser la casa no comença per la teulada, però és la voluntat de creació d’un espai cobert, d’un lloc habitable, i el com s’aguantarà, el que en determina la seva fonamentació. La primera fita de tot “arqui-tecte” és, precisament, fer un “tectum”, un sostre que allotja vida.

Valgui aquesta falca constructiva per copsar la profunditat de la pregària sinodal basada en l’ampliació de la tenda proposada pel profeta Isaïes (Is 54,2-3): “Eixampla la teva tenda, que estenguin els teus envelats. No ho impedeixis”. Resulta evident la crida a tota la comunitat cristiana a esdevenir lloc d’acollida, ja sigui des de la casa domèstica (de portes endins), la ciutat-parròquia (“par-oikía”, literalment “entre les cases”, o també es pot entendre “entre les portes”) o la globalitat de la creació oberta al misteri de Déu (de “portes enfora”, la casa comuna); una acollida que no es pot entendre, d’entrada, si no es te en compte el “sense-tectum”, aquell qui no te sostre físic o bé no comparteix amb nosaltres una cultura o llenguatge que permeti la comunió, l’estranger.

En l’àmbit de l’educació, des d’aquesta perspectiva sinodal, donar cobertura – en d’altres paraules, donar servei educatiu – esdevé no només el fet funcional d’aixopluc espacial-temporal d’infants i joves, sinó, sobretot, la construcció d’un espai veritablement útil, és a dir, dissenyat per a la millora de la persona humana – prenent com a model de persona Jesucrist – que és el que acostumem a escoltar com a “proposta educativa integral” en les presentacions de les escoles cristianes. És així que la sinodalitat educativa s’acompleix quan l’escola incorpora la competència samaritana en el seu programa, col·labora amb d’altres entitats pel compromís amb la justícia o bé practica l’ecumenisme social, tal com proposa el papa Francesc en el Pacte Educatiu Global.

El que s'exposa fins ara, per acabar, no és lluny del que demanem a la Mare de Déu de Montserrat quan cantem el Virolai: "Deu-nos abric dins vostre mantell blau". També la iconografia del nostre patrimoni cultural és plena d'imatges de la Mare de Déu aplegant l'Església, ben diversa, sota el seu mantell. L'escola cristiana d'avui és convidada a actualitzar la imatge de Maria, obrint el mantell – o "estenant els envelats" que deia el profeta – per donar-hi cabuda i escalf a tothom. Serà això començar la casa per la teulada o, més aviat, arreglar la casa sencera? No és això el que van fer les primeres monges de l'ensenyança acollint gratuïtament a les noies de Barcelona al seu convent fa gairebé quatre-cents anys? També les vides dels fundadors i fundadores ens ensenyen molt sobre sinodalitat.

Llic. Eloi Aran i Sala

L'escola que camina i canta

D'acord, possiblement els joves d'avui desconeguin la cançó de la "Vella xiruca" i, més aviat, en excursions escolars, és possible que ara entonin el "Caminem junts" dels Xarango. El temps passa per a tots, les mediacions i l'entorn cultural transmuta, malgrat cadascú conservi el seu particular sant tresor

memorístic de la infància i la joventut amb la seva pròpia banda sonora. El que sí que ens hauria de preocupar és que restéssim muts i sense la possibilitat d'oferir un "cantus firmus", una nota de fons, que pugui ser compartida. Escric aquestes línies al mes de juliol, l'espai on diverses institucions educatives tenen l'oportunitat per a reforçar l'acció evangelitzadora des del marc extra-curricular. En aquests moments, diverses escoles cristianes estan fent el Camí de Sant Jaume, la ruta de Sant Josep de Calassanç, el Camí Ignasià o la Ruta de l'exili de Santa Joaquina de Vedruna. L'enhorabona per totes aquestes iniciatives i l'agraïment a tots els educadors que les acompanyen. Potser seran també aquests els alumnes – i esperem que molts altres s'hi afegixin! – que es posin en marxa el proper curs per fer el peregrinatge a Montserrat i celebrar així el seu mil·lenari. Entonar la melodia del Virolai sí que serà fer visible la nota de fons, l'Esperança, que desitgem com a lloc de trobada per a tota la comunitat educativa de l'escola cristiana que peregrina a Catalunya.

Valgui aquesta introducció situacional – "l'escola cristiana fa camí" – per entomar una reflexió de fons que travessa l'Església: el procés sinodal. L'Escola Cristiana a Catalunya està en marxa des de la constitució del Secretariat de l'Escola Cristiana – que és com encara molt l'anomenen – l'any 1977 per iniciativa del Cardenal Narcís Jubany i el lideratge del P. Francesc Riu, SDB; posteriorment, l'any 2004 i sent ja secretari general el P. Enric Puig SJ, es constituí l'actual Fundació – que no "federació" – Escola Cristiana de Catalunya (FECC); i, finalment, els temps de la sinodalitat eclesial han coincidit amb el relleu al capdavant de la FECC amb la nova secretària general, l'any 2001, i amb l'inici del procés de Reflexió Estratègica que va cloure el passat mes d'octubre amb la celebració del Quòrum'23, el Congrés de l'Escola Cristiana de Catalunya.

Certament, un procés de “reflexió estratègica” no equival directament al “procés sinodal” presentat per l’Església – més que res, perquè la iniciativa de la FECC ja havia començat el seu recorregut quan es va donar el tret de sortida al procés sinodal – però, al llarg d’aquest caminar aparentment paral·lel, hi ha hagut una certa porositat que ha fet que l’activitat de l’escola cristiana hagi sigut també permeable i confluent amb el caminar eclesial i és el moment de fer-ho palès arran de la lectura de l’Instrumentum laboris (IL), presentat també el passat mes d’octubre, especialment arran de la primera part del document: “Per una església sinodal. Una experiència integral”.

Una primera constatació d’aquesta relació ha coincidit amb la referència als dons de l’Esperit (1Co 12,4-7); l’agraïment compartit per la constitució d’un espai de trobada que, des de la diversitat i el respecte, “fa possible la manera evangèlica d’afrontar qüestions que sovint es plantegen en clau reivindicativa” (IL, 17). Sí, el procés de reflexió estratègica va començar a saciar la set de comunió i escolta mútua a d’una escola cristiana que, a voltes, pateix l’ofec d’un entorn complex. Aquestes primeres passes van ser temps de procurar la conversa en l’Esperit, “l’atmosfera que fa possible l’intercanvi d’experiències de vida i com l’espai del discerniment en una Església sinodal” (IL, 34). La pregunta sinodal per “què demana l’Esperit a l’Església” va ser formulada també des de la FECC, amb llenguatge propi, en relació a “Quins han de ser els trets diferencials de l’escola cristiana al segle XXI”. Arran d’una primera escolta de 486 persones d’arreu de Catalunya – titularitats, equips directius, docents, famílies, alumnes, preveres, religiosos i religioses i persones expertes externes – es van concretar tres àmbits de reflexió: la identitat cristiana, la qualitat pedagògica i el compromís social. És el que es defineix com el tercer pas del procés sinodal: “identificar els punts clau que han sortit i construir un consens sobre el fruit del treball conjunt” (IL, 39).

Si bé el procés de sinodalitat eclesial continua avui desenvolupant els seus punts clau, el de reflexió estratègica de l’escola cristiana no disposava de tanta perspectiva temporal i va procedir a tractar des de la reflexió dos dels tres punts esmentats – la identitat cristiana i la qualitat pedagògica, amb els documents conclusius respectius – mentre que, per la urgència referent al compromís social, es va procedir a fer accions concretes en l’àmbit de la política i la comunicació. En tots tres aspectes han ressonat sempre la pràctica de la cultura de l’encontre i el diàleg, l’acceptació de la diversitat, la no-uniformització, la promoció “del jo al nosaltres”, l’obertura a tota la comunitat educativa del sistema educatiu de Catalunya o la construcció d’una “Església en sortida” (IL, 25-29).

L’extensió d’aquest escrit no possibilita un desenvolupament més acurat, però, per concloure, encara ara, a part de les caminades físiques de les propostes evangelitzadores estivals abans esmentades, l’escola cristiana segueix caminant en la posada en pràctica dels objectius del procés de reflexió estratègica. Les trobades que

s'estan realitzant amb els bisbes i delegats d'ensenyament de les esglésies locals amb seu a Catalunya, el diàleg amb la Unió de Religiosos de Catalunya o la celebració del segon Fòrum Marc Vilarassau de capellans amb atenció a la comunitat educativa de l'escola cristiana – entre d'altres moltes iniciatives de caràcter pedagògic – en son bons testimonis. I també cantem! (IL, 40), tot deixant ressonar la cançó de la pregària inicial del Quòrum'23 amb un títol ben significatiu “Et seguiré” (Worship).

Llic. Eloi Aran i Sala

Sinodalitat, és el que Déu espera de l'Església

Sinodalidad és el que Déu espera de l'Església, recalca el Papa Francesc: “Déu espera de l'Església del tercer mil·lenni” i va expressar també la seva convicció que el compromís de construir una Església sinodal està “carregat d'implicacions ecumèniques”.

Així ho recordava en el discurs per motiu del 50a aniversari del Sínode dels Bisbes. El Caminar junts, també inclou, fer junts el camí a la llum de la revelació, l'escolta de l'Esperit i la comunió. Des del document de treball sobre el Sínode en l'apartat B 1.4 se'ns pregunta Com pot una Església sinodal complir millor la seva missió mitjançant un compromís ecumènic renovat? Certament es tracta d'una pregunta suggeridora i de gran importància per a la reflexió actual sobre una eclesiologia de comunió.

Per tant, és fonamental reflexionar sobre l'estret vincle entre sinodalitat i ecumenisme: la sinodalitat té una dimensió ecumènica i l'ecumenisme ha de realitzar-se de manera sinodal. L'estret vincle entre sinodalitat i ecumenisme ja es desprèn del fet que la sinodalitat és un tema important en els diàlegs ecumènics, sobretot amb les Esglésies ortodoxes en els diversos estudis que ja tenim entre sinodalitat i primacia. Entenguï's aquí els documents de Ravenna 2007: Conseqüències eclesiològiques i canòniques de la naturalesa sacramental de l'Església. Comunió eclesial, conciliaridad i autoritat. Chieti 2016: Sinodalitat i primacia durant el primer mil·lenni. Cap a un enteniment comú al servei de la unitat de l'Església. I Alexandria 2023: Sinodalitat i primacia en el segon mil·lenni i en l'actualitat.

No obstant això, la dimensió sinodal de la vida eclesial no sols exerceix un paper important en els diàlegs ecumènics, sinó que també, la dimensió ecumènica de la sinodalitat és un camí útil pel qual pot avançar el procés sinodal a l'Església universal. Aquesta dimensió s'indica explícitament en el Vademècum del Sínode: “El diàleg entre

cristians de diverses confessions, units per un mateix baptisme, ocupa un lloc especial en el camí sinodal” (n. 5.3.7). I el document de treball per a l’etapa continental titulat Eixampla l’espai de la teva tenda afirma fins i tot: “No hi ha sinodalitat plena sense unitat entre els cristians” (n. 48). Per tant, té sentit preguntar-se per les raons d’aquest estret vincle entre sinodalitat i ecumenisme, a la vegada que repensem un nou impuls al camí ecumènic.

Per tant, per a entendre un renovat compromís de l’ecumenisme, és important assumir i creure’ns la idea que estem en un camí. L’ecumenisme és el camí pel qual pot restablir-se la unitat de l’Església, perduda en el camí de la història. És interessant que Joan Pau II comencés el tercer capítol de la seva encíclica sobre el compromís ecumènic, *Ut unum sint*, amb la pregunta “Quanta est nobis via? – Quant camí ens separa encara d’aquell dia beneït en què s’aconseguirà la plena unitat en la fe i podrem concelebrar en concòrdia la Sagrada Eucaristia del Senyor”? (n. 77).

Francesc insisteix, no poques vegades, en la dimensió itinerant de l’ecumenisme. Per a ell és fonamental que els diferents cristians i comunitats eclesials caminin junts cap a la unitat: la unitat creix en caminar, i caminar junts significa ja viure la unitat: “La unitat no vindrà com un miracle al final: la unitat ve en el camí, l’Esperit Sant la fa en el camí”. Perquè la cerca de la unitat romangui durant aquest caminar i pugui així avançar de manera sinodal, tots els batejats estan convidats i obligats a emprendre aquest viatge. L’ecumenisme és un deure de tota l’Església, i el Concili Vaticà II va ser clar en aquest sentit i és important que després de 60 anys de la seva clausura, tornem al compromís irreversible del decret *Unitatis redintegratio*: “La cura de restablir la unitat concerneix a tota l’Església, tant als fidels com als pastors, i toca a cadascun segons les seves possibilitats, tant en la vida cristiana quotidiana com en els estudis teològics i històrics” (n. 5).

L’avanç i l’actualitat de l’ecumenisme, evidentment està en el diàleg, sincer, constant i humil, com a màxim estil de vida que ha d’assumir tota l’Església. És de necessària actualitat promoure el diàleg a l’interior, ad intra de l’Església i ad extra amb els altres, en la qual el paper de l’Esperit Sant i la seva escolta comuna són crucials: “Escoltem, discutim en grup, però sobretot parem atenció al que l’Esperit ha de dir-nos”.

A la llum d’aquesta reflexió sobre la sinodalitat, fortament centrada en l’Esperit Sant, també es fa evident distiguir entre sinodalitat i parlamentarisme, que el Papa Francesc ha subratllat en repetides ocasions. Mentre que el procés democràtic serveix principalment per a determinar majories, la sinodalitat és un esdeveniment espiritual que pretén trobar una unanimitat sostenible i convincent en la fe i en els estils de vida,

derivats d'ella, del cristià individual i de la comunitat eclesial; això pressuposa el camí del discerniment d'esperits.

Per tant, el sínode, en paraules de Francesc, “no és un parlament, on es negocia, es regateja o es transigeix per a aconseguir un consens o un acord comú, sinó que l'únic mètode del sínode és obrir-nos a l'Esperit Sant, amb valentia apostòlica, amb humilitat evangèlica i oració confiada, perquè Ell ens guii”. Diàleg i escolta de l'Esperit semblen ser la clau de l'actualitat i que ens pot portar a un veritable nou camí.

El diàleg ecumènic té com a base l'herència cristiana comuna i és, per consegüent, un diàleg entre germans i germanes batejats, promoure aquest diàleg també des de la Base, és fonamental i necessari, no sols el diàleg teològic, també enriquidor és el diàleg de la vida. El diàleg ecumènic no qüestiona en absolut la identitat de fe dels interlocutors, sinó que la pressuposa i la reforça. No es tracta d'un mer intercanvi d'idees i pensaments, sinó, més fonamentalment, d'un intercanvi de dons. Per tant, veure en l'altre un do o dons és una riquesa i fruit de l'escolta de l'Esperit i també el que el mateix Esperit ha sembrat en altres Esglésies “com un do també per a nosaltres”. Aquí està la clau, reconèixer en l'altre, que també existeixen dons, que també té veritat.

La renovada dimensió ecumènica en una Església sinodal ens motiva per a sortir d'una inèrcia cap a una acció en el diàleg, sortir a l'encontre de l'altre que implica reconèixer els dons rebuts, al mateix temps que mirem ad intra una Església que camina, dialoga i reflexiona.

Dr. Andrés Valencia i Pérez

Tenir cura, (re)conèixer, arriscar: tres accions per al diàleg

Viure en una societat diversa en termes culturals, religiosos i conviccionalns convida a situar-se davant d'aquesta realitat i reflexionar sobre la participació en ella des d'on hom és, des de l'experiència viva que dona la fe cristiana. Cal tenir en compte que el tema és complex i que demana abordar-lo amb realisme, conreant valors i

accions que acompanyin el camí, com la disposició, la humilitat o la presència. En aquest article em centraré en tres accions que considero necessàries per al diàleg i que reflecteixen contemplant la vida de Jesús de Natzaret. Son actes fàcilment identificables perquè son inherents a la humanitat, a la humanitat de Jesús. Em refereixo a la capacitat de cura, és a dir, la habilitat per, des de la proximitat, trobar i facilitar situacions harmòniques; a la necessitat de conèixer-me (conèixer-nos) per reconèixer qui soc (qui som) i, eventualment, retrobar-me (retrobar-nos) en l'altre; i finalment, a la capacitat d'arriscar: voler sortir de la terra familiar per trepitjar espais nous. Guarir, (re)conèixer i arriscar formen part d'un tot de vida que obre pas a la trobada amb l'altre. Veiem 'ho.

Quan dialoguem tenim cura de la vida

Un primer aspecte que em pot ajudar a reflexionar sobre la importància de la relació amb persones i col·lectius diversos es la vocació humana a cuidar de si mateixa i de l'altre. Sé -per experiència- que l'acte de cuidar o rebre cura és quelcom essencial per a la subsistència d'una societat. Les tasques reproductives, és a dir, aquells gestos que fan possible que hom creixi –físicament i psicològica- son sovint passats per alt, però si m'aturo, m'adono que m'ofereixen la mesura de la salut –entesa en un sentit ampli- que una societat té. Així doncs, accions que guareixen necessitats bàsiques -menjar, dormir-, conviuen amb d'altres més complexes (no pas més importants) com atendre, silenciar-se o escoltar. L'acte de ser hospitalari amb algú té a veure amb l'acció de cura d'aquesta persona (alimentar, oferir descans, escoltar, conversar) Així, sortint d'un mateix hom

pot convertir-se en receptacle d'allò que porta i ofereix l'hoste (la seva biografia, recorregut, conversa...). L'hostatger també és hostatjat per l'hoste.

No hi ha diàleg sense proximitat...

La cura demana proximitat i sintonia. No puc tenir cura de persones o situacions si no m'aproximo i sintonitzo amb elles. Per tant, si l'altre és aliè a mi, la relació -la cura-, serà poc probable. Així doncs, tinc per endavant la tasca de superar els límits que m'allunyen dels altres, justament perquè, si no em dono l'oportunitat, aquests límits poden convertir-se en línies infranquejables. Conèixer es converteix en una possibilitat per difuminar línies. No esborro perquè, si soc realista, el límit forma part de la meva condició humana. Suavitzo. Puc aproximar-me a les fronteres de la meva existència, i allà, trobar-me amb algú situat en un nou espai. Prenc consciència de la meva condició d'ésser de frontera i de les possibilitats que es mobilitzen en aquest espai liminal. Conèixer algú –que ja no és tan aliè- pot néixer del rescat d'allò petit present a la vida, de la col·laboració en tasques comunes o de la trobada espiritual. En totes aquestes situacions, més o menys quotidianes, es pot donar una relació mínima on el gest o la paraula prenen cos en espais comuns (no necessàriament coincidents). Casa meva, és a dir, la meva estructura –interna, externa-, troba, en aquesta mirada atenta i gratuïta, una habitació compartida des d'on puc ressignificar qui soc.

La proximitat demana ser acompanyada per la sintonia. Quan hi ha sintonia no hi ha tensió. Però alerta, doncs la manca de tensió és producte d'un recorregut al qual s'arriba amb el temps, d'un ajust situacional, que no exclou moments de trencament. En alguna ocasió, la disharmonia neix. Representacions mentals o pràctiques diverses sovint generen conflictes, desencontres, incomprendiments. Malgrat l'aparent desert, la percebuda manca de sentit, em torno a trobar davant d'una nova oportunitat de creixement, que em condueix i m'esperona a anar una mica més lluny del punt de partença. Camino sense que caure construeixi la darrera paraula.

Per a una ètica del diàleg: arriscar-se a re(conèixer)...

M'aturo, doncs, a considerar com conèixer i reconèixer són processos interrelacionats. És necessari que així sigui. La meva aproximació a la persona o col·lectiu divers per raó de cultura, religió, espiritualitat, convicció...pot ser purament conceptual, o bé, pot acostar-se a quelcom aterrat, incorporat. Si conec però no estimo, tard o d'hora alguna cosa fallarà en la relació. En l'àmbit del diàleg interreligiós sovint se'n parla. Puc fer experiència de com la trobada amb algú religiosament divers ha tocat tot el meu ésser, prendre consciència de la Veritat que s'amaga en ell i fins i tot, adonar-me que aquest

pas, no exempt, com deia abans, de conflicte, ha produït en mi una visió més clara i una més profunda –purificada- relació amb l'experiència que tinc de Déu.

Però, ull, perquè, insisteixo, arribar a aquest punt demana viure fent recorregut: caminar i continuar fent camí. L'itinerari amara el desig de recuperar espais i temps per a l'harmonia. Demana conrear l'apertura, els interrogants oberts, la profunditat, el silenci interior, la valentia per superar límits, per transcendir, un cop i un altre, la meua mirada, per deixar-me sorprendre per la novetat que porta l'hoste. Demana arriscar.

Jesús de Natzaret

Podríem dir que Jesús ho feia? Podríem comunicar un Jesús receptiu, amatent a la trobada en clau de silenci interior i escolta, que travessa i transcendeix límits, que arrisca? La vida de Jesús és la vida d'algú que procura el bé i la salut dels altres (Ac 10,38), que construeix justícia i pau (Mt 5, 6.9), encara que no ho faci des de la lògica esperada (Mt 10, 34). És una vida impregnada per la conversa i l'acció, fruit del silenci interior i l'escolta (Mc 3, 13-19). Em puc aturar en algunes situacions vitals que mostren com el Mestre actua. Per exemple, contemplo l'Infant acollint la transformació dels savis d'Orient (Mt 2, 1-12); veig Jesús en diàleg amb la seva mare, oferint Amor per a tothom (Jn 2, 1-11); percebo la progressiva harmonització vital a la que arriba tot conversant amb la sirofenícia (Mc 7, 24-30).

Em sorprèn la seva capacitat d'apertura?, l'aproximació a l'altre?, l'escolta profunda, el deixar-se interpel·lar?, la resistència davant del conflicte?, la seva creativitat? Si la resposta és si, faig camí.

Dra. Alícia Guidonet Riera

Un llarg camí per recórrer

«El primer servei que s’ha de prestar als altres en la comunió consisteix a escoltar-los»

Papa Francesc

El tema de la sinodalitat va molt més enllà de qüestions d’eclésiologia o de teologia pràctica o canònica, tot i que aquestes figuren, sens dubte, entre les disciplines privilegiades en aquest àmbit. M’interessa la sinodalitat com a dimensió fonamental, constitutiva de l’Església, de l’èsser-ecclesial, des dels seus

iníciis, des del camí dels dos deixebles que van sortir de Jerusalem pocs dies després de Pasqua per anar a Emaús (Lc 24,13), però de fet ja des de la vocació i el camí dels deixebles seguint Jesús de Natzaret.

La sinodalitat, és a dir, el caminar conjunt dels deixebles seguint Crist o al seu costat, precedeix l’esdeveniment de Pentecosta, encara que sovint considerem, amb raó, l’esdeveniment de l’efusió de l’Esperit com el “naixement” de l’Església.

“Caminar junts” representa amb més precisió el terme grec (σύνδοχος, sun-odos) que “avançar junts”. Aquest “caminar junts” seguint Aquell que és ell mateix el camí -en primer lloc el camí del Pare vers la humanitat i el món, però també el camí que condueix al Pare- és una dimensió constitutiva de l’Església. La mateixa Església és aquest “caminar junts” com a poble reunit per Déu.

La nostra vida és una vida comuna, i la nostra tasca és una tasca comuna: això és el que hem perdut i això és el que primer cal restaurar. L’antiga consciència eclesial sabia que hem d’estar sempre junts, reunits per a un mateix objectiu. Actualment gairebé mai estem junts sinó cadascú pel seu compte.

Com traduir concretament la sinodalitat de l’Església? Com es pot fer el pas de la sinodalitat de l’Església, de la sinodalitat que és l’Església, a la sinodalitat a l’Església, és a dir, la sinodalitat tal com estem cridats a practicar-la, de manera molt més visible i

concreta, visibilitzant així el “camí comú” que és la mateixa Església? Com sinodaltzar l’Església, les nostres Esglésies? Com “desplegar la sinodalitat dins de cada Església local”? I com desplegar aquesta sinodalitat de manera ecumènica?

Assegurant-se que a l’Església hi hagi llocs i instàncies autèntiques de reflexió, discerniment, discussió, decisió... Escoltant!

Una Església sinodal és una Església d’escolta, conscient que escoltar és més que sentir. Escoltar és una conversió permanent i en tot moment. A la Commemoració del 50 Aniversari de la Institució del Sínode de Bisbes (17 d’octubre de 2015), el papa Francesc deia:

Una Església sinodal és una Església de l’escolta, amb la consciència que escoltar «és més que sentir». És una escolta recíproca en la qual cadascú té alguna cosa per aprendre. Poble fidel, col·legi episcopal, Bisbe de Roma: un en escolta dels altres; i tots en escolta de l’Esperit Sant, l’«Esperit de la veritat» (Jn 14,17), per conèixer allò que «diu l’Esperit a les Esglésies» (Ap 2,7).

Aquesta és la crida que cal seguir escoltant; aquest és l’objectiu que convé aplicar.

En clau ecumènica i en línia amb John Zizioulas, un sínode no s’ha d’identificar mai com una institució que està per sobre de les Esglésies locals; existeix com a element de comunió d’aquestes esglésies, perquè la seva unitat pugui emergir com una “simfonia” de maneres diverses de viure l’Evangeli. L’Església universal no és una institució per sobre de les Esglésies locals, sinó una comunió d’Esglésies plenes i catòliques. La unitat no dissol la diversitat.

La diversitat no ha de ser intimidada per la unitat ni acaparada per aquesta. La diversitat no s’ha de subjugar a la unitat. L’objectiu és redescobrir la dimensió sinodal de l’Església com a esdeveniment de comunió, on l’Església esdevingui el que és, i això a tots els nivells: des de les Esglésies locals, particulars, regionals, nacionals, continentals, fins al nivell mundial.

Si poguéssim escoltar, aprendre i reaprendre a “caminar junts”, no només cadascú en la seva pròpia tradició d’Església, sinó veritablement sun, llavors quelcom insospitat, provinent directament de l’Evangeli de la reconciliació, es veuria dins i fora de l’Església de Jesucrist.

Llic. Ezequiel Mir

Què es pot fer perquè una Església sinodal sigui també una Església missionera «tota ministerial»?

L'*Instrumentum Laboris* del Sínode, tant el de la primera sessió com el de la segona, ens ofereix un bast material que ens pot donar les pistes necessàries per a respondre a aquesta pregunta. Ho fa a partir dels documents del Concili Vaticà II, subratllant dos textos que ens poden donar les coordenades necessàries per entendre com bastir aquesta

Església missionera tota ministerial. Son el text de LG 10, que ens recorda la necessària relació entre el sacerdoti comú i el ministerial, i AG 2 on ens diu que «L'Església pelegrina és missionera per naturalesa».

Crec, doncs, que si volem avançar en aquesta Església missionera ministerial, hem de recuperar els tres conceptes bàsics que la constitueixen: el laïcat, els ministeris i la missió.

a) El laïcat

Quan parlem de laics, en la perspectiva de la missió,[1] moltes vegades cometem l'error de llegir parcialment LG 31 on ens parla de la missió dels laics, posant només l'accent en el seu caràcter secular, i oblidant que el que els defineix és que han estat «incorporats a Crist pel baptisme i constituïts en poble de Déu [...] exercint, en la mesura que els pertoca, la missió de tot el poble cristià en l'Església i en el món» (LG 31), ho recordarà també *Christifideles laici* (n. 15).

Es tracta, doncs, de no oblidar que la secularitat és la característica de tota l'Església, evitant així de definir un concepte de «laic» que només tindria sentit en el binomi clergue – laic, i per tant el laic quedaria condemnat a ésser un no-clergue, sobretot perquè la primacia en l'Església ha estat marcada per el sacrament de l'Ordre, per això ens cal recuperar el sacrament del baptisme.

Si volem una Església «tota ministerial», hem de trencar aquest cercle viciós i no considerar més al laic aïlladament o en relació al clergue, sinó de construir una veritable eclesiologia que s'articuli en la seva varietat de ministeris, carismes i vocacions, de manera que així sigui la comunitat concreta, en tant que organisme viu, la que s'afirma com a subjecte i protagonista de la missió.

Aleshores, ja no hauríem d'especificar laïcitat i missió, sinó batejats i missió. Perquè la figura de l'Església ja no és el sagrament de l'Ordre, sinó el compliment de la Missió que deriva del nostre baptisme. I en aquesta missió tots els batejats han de trobar la seva pròpia responsabilitat i el seu propi protagonisme. És el què ens recorda contínuament el Papa Francesc d'una Església en sortida.

b) Els ministeris

Podem entendre, certament, els ministeris instituïts com aquella responsabilitat que reben els laics i que els fa imatge pública de l'Església. Podríem entendre aquí, per exemple, els ministeris de lector i acòlit que s'havien lligat al camí cap al diaconat i també més recentment el ministeri de catequista. Ministeris que estan molt bé, que són ministeris instituïts, però que no ens ha de fer perdre de vista la riquesa dels ministeris en l'Església.

Això ens ho recordava el *motu proprio Antiquum ministerium*, 2. Els ministeris instituïts no esgoten la ministerialitat de l'Església, que és molt més àmplia i que afecta a tots els fidels, ja des dels inicis de la comunitat cristiana. Perquè els ministeris participen d'un doble moviment baptismal marcat pel què ens diu Sant Pau a 1Cor 12,13: «Tots nosaltres, jueus i grecs, esclaus i lliures, hem estat batejats en un sol Esperit per a formar un sol cos». Això vol dir que la unció de l'Esperit ens dona d'una banda la condició de pertinença dels fidels cristians a l'únic Poble de Déu, i per tant, el cristià es sent corresponsable de la vida de la seva Església local, però per altra banda, el do de l'Esperit Sant ens envia a la missió. Per això, els ministeris no s'han d'entendre en relació a l'ajuda que es pot donar al sacerdoti, sinó que tenen entitat pròpia. És l'Esperit qui distribueix els carismes en el Poble de Déu per a la seva edificació, i després l'Església el reconeix, l'introdueix i el difon.[2] En l'*Instrumentum Laboris* de la segona sessió deixa molt clar en els nn. 27-34 aquesta relació que hi ha d'haver entre els membres del Poble de Déu que reben la capacitat d'actuar a través de l'Esperit Sant per el bé de tots (carismes), a través de diferents serveis (ministeris).

c) La centralitat de la missió

No em puc estendre en el punt de la missió, però és evident que el pontificat del Papa Francesc no es pot entendre sense la dimensió missionera. La frase «L'Església no té una missió, l'Església és missió», ha anat calant en el nostre pensament, com es pot veure també en el document de síntesis, bo i recordant també el centenari de *Maximum illud* i el lema: «Batejats i enviats». No es pot entendre un cristià sense la missió. I justament, per això, no es pot entendre un ministeri a dins l'Església que no sigui missioner.

En aquest sentit, el document de la Conferència Episcopal Tarraconense del 2021: «Esperit, cap a on guies les nostres Esglésies»,^[3] ens dona la pauta per a entendre aquest punt. En ell ens recorda que si posem en el centre de la nostra pastoral la missió hem de tenir el coratge de comprendre que els ministeris dels laics han de tenir, primerament, una dimensió exterior, perquè «la missió dels laics no se circumscriu al marc intern de l'Església, sinó que, tal com es llegeix en el capítol IV de la constitució *Lumen gentium* del Concili Vaticà II, el seu marc propi és el món. Els laics són cridats a treballar en l'ampli camp que és el món i en el qual cal sembrar les llavors del Regne (cf. Mt 13,38). [...] Caldrà, doncs, immersir-se en el món i contribuir a l'elaboració de nous paradigmes, auscultant els batecs de les societats globals».

I així, un cop delimitats els termes, és molt més senzill respondre a la pregunta. Què hem de fer? Doncs recuperar el laïcat, els ministeris i la missió. Com fer-ho? Doncs un dels camins podria ser recuperant en la nostra Església una veritable Espiritualitat Missionera, que vol dir, recuperar una vida segons l'Esperit a l'interior de les nostres comunitats. Vol dir recuperar el nostre baptisme en tota la seva plenitud, d'un baptisme que no ens envia a l'Església sinó que ens envia al món, cadascú amb el seu carisma propi a través de diferents ministeris.

[1] Bueno de la Fuente, Eloy, «El laico misionero. Una aproximación teològica», *Misiones Extranjeras* 187 (2002) 5-19.

[2] Papa Francisco, «Laicado y ministerialidad en la Iglesia sinodal», en la *Segunda Asamblea Plenaria del Dicasterio para los Laicos, la Familia y la Vida* (22/04/2023).

[3] Els bisbes de Catalunya, *Esperit, cap a on guies les nostres Esglésies? Als 25 anys del Concili Provincial Tarraconense del 1995*, Barcelona: Claret 2021

Dr. Joan Soler Ribas

El rostre de l'Església comunitat

La relació del ministeri ordenat amb els ministeris baptismals en moltes ocasions no és prou reeixida per fornir una Església comunitat. En el document que es recullen les inquietuds vessades de tots els racons del món sobre el paper i l'activitat del ministeri ordenat, es posen de manifest les dificultats que desvirtuen i entorpeixen la

tasca dels preveres responsables de les comunitats cristianes, sobretot les parroquials. En moltes ocasions se senten sols; també destaquen les actituds que han enfosquit la seva missió i la seva relació amb els fidels, com un clericalisme que separa i es tanca al diàleg i a l'acollida. Tema a part i per l'extrema gravetat que comporta, s'assenyala l'escàndol que han provocat els abusos sexuals perpetrats per ministres ordenats i, en moltes ocasions no atesos per la jerarquia eclesial amb el rigor necessari pel dolor que han causat a tantes víctimes, famílies i comunitats. Aquestes i altres situacions posen de manifest la necessitat de revisió profunda i renovació del ministeri ordenat per tal d'adequar-lo als signes dels temps i donar-li el valor que l'església necessita per dur a terme la missió encomanada i fer visible la petjada de Crist a la terra. També cal una formació més comunitària de la comunitat cristiana.

L'Església del segle XXI ha de presentar una imatge eminentment comunitària, tal com l'esperit del Sínode sobre la sinodalitat ho posa de manifesta, al convidar-nos a participar i caminar tots junts. Donar valor al ministeri ordenat comporta donar valor a tota la comunitat cristiana, per tant, cal diàleg dintre de la comunitat a tots els nivells i responsabilitats, acollida mútua i acceptació. Tota la comunitat cristiana és cridada a la missió de fer palesa l'oferta de salvació de Déu per a tota la humanitat, i predicar l'evangeli amb paraules i gestos com va fer Jesús. Per respondre a aquesta crida ens hem de considerar com un únic ramat que segueix a l'únic Bon Pastor (Jn 10,11-18), per tant, una comunitat en comunió amb Crist, ha de ser la imatge de l'Església en el món, per dur a terme la seva missió.

El document de concili vaticà II (LG 28) descriu la missió dels preveres com a triple tasca: predicar l'evangeli, pasturar els fidels i celebrar el culte diví. Algunes d'aquestes tasques es poden compartir amb la comunitat i evitar la solitud que a vegades els aclapara. La predicació de l'evangeli, es responsabilitat de tota l'església, la predicació de la Paraula de Déu no implica només els sermons sinó que concerneix a tota la vida cristiana. Si parlem de la predicació fonamentada en una comprensió més profunda de les escriptures, especialment dels evangelis i de tot el Nou Testament, cal tenir uns estudis que ajudin a aprofundir en el significat dels textos que són compartits per molts homes i dones laiques i d'instituts consagrats i poden ser un suport important a la tasca del prevere. La predicació de l'evangeli, de ben antic, és un diàleg comunitari com se'n mostra en els fets dels apòstols: l'escena on Priscil·la i Àquila li expliquen a Apol·lo més clarament el sentit de l'evangeli (Ac 18,26) en un diàleg respectuós i d'escolta activa.

El valor del ministre ordenat en relació als ministeris baptismals va molt lligat al valor que la comunitat cristiana doni a la participació en el culte diví. Som convocats per l'Esperit Sant però es el ministre ordenat qui convida a tota la comunitat a participar en la celebració. El culte és part de la vida cristiana i s'ha de viure amb veritable comunió amb Déu i amb els germans i germanes, per tal de rebre l'aliment necessari per dur a terme la missió encomanada. En la mesura que els cristians siguem capaços de viure els sacraments, i molt especialment l'eucaristia comunitàriament amb sentit i alegria, l'església mostrarà millor el rostre de Crist al món.

Llic. Núria Carulla i Musons

Què podem esperar d'aquest Sínode?

Imatge: Vatican Media

El contrast de dues imatges és impactant. En la primera, apareix una taula presidencial i un munt de files de butaques orientades a seguir els parlaments que efectuen les persones que ocupen els llocs de preferència. La segona, recollida de qualsevol de les múltiples sessions celebrades a l'Aula Pau VI. S'hi veuen al voltant de trenta taules, integrades cadascuna per

dotze participants. El sistema parlamentari de votacions per majories es substitueix per la recerca del consens que, segons la *Constitució Episcopalis Communio 7*, «brolla no de lògiques humanes, sinó de l'obediència comuna a l'Esperit de Crist (...) Quan es tracta de verificar la fe mateixa, el *consensus Ecclesiae* no es dona pel còmput de vots, sinó que és el resultat de l'acció de l'Esperit, ànima de l'única Església de Crist». Consens no és unanimitat. Va més enllà. *Sensus fidei* del Poble de Déu no és al mateix que els fluxos canviants de l'opinió pública. La pràctica de la sinodalitat, que aglutina la participació a la qual tots estem cridats, s'amara en l'escolta, el discerniment i la conversió, sempre en fidelitat a l'evangeli a la llum de l'Esperit.

Si no es comprèn el sentit i l'abast del Sínode de Bisbes sobre «Sinodalitat», convocat pel papa Francesc, quan a finals d'aquest any s'arribi a la clausura, pot haver-hi decepcions profundes i frustracions difícils de digerir. Aquests resultats són presumibles quan les expectatives es disparen de manera poc realista. En aquest cas, significaria que no s'han captat la finalitat i el tema central d'aquest Sínode. Hi ha una sèrie de temes candents que no obtindran la resposta esperada, perquè no són el seu objectiu immediat. El bisbe de Solsona, Francesc Conesa, membre del Sínode per elecció de la CEE, en una interessant conferència a l'Ateneu Universitari Sant Pacià, va compartir la seva experiència com a sinodal i va presentar algunes de les qüestions disputades, com l'accés de les dones al diaconat, el celibat dels sacerdots de ritu llatí, la identitat de gènere i l'orientació sexual... Cadascuna d'aquestes qüestions mereix una reflexió ben aprofundida, però el Sínode no se centra tant en la solució de cadascun d'aquests temes sinó en la forma d'abordar-los. Altres qüestions disputades, enunciades també en l'esmentada conferència, apunten més nítidament al cor d'aquest Sínode: aprofundiment de la noció de sinodalitat, relació entre sinodalitat i col·legialitat, encàrrecs eclesials encomanats als laics, etc.

El capítol 6 dels Fets dels Apòstols presenta el primer problema important de les primeres comunitats, és a dir, el conflicte dels hel·lenistes: «Per aquells dies, com que anava augmentant el nombre dels deixebles, els creients de llengua grega es van queixar dels de llengua hebrea, perquè les seves viudes eren desateses en el servei diari d'ajuda als pobres.» Els criteris que van aplicar a la solució d'aquest problema, que té molt més gruix del que sembla a primer cop d'ull i que no es redueix a merament a l'àmbit econòmic, reflecteixen els punts fonamentals de la sinodalitat: a) els Dotze convoquen una assemblea de tots els deixebles; b) defineixen la seva missió com a apòstols; c) confien als germans que triïn entre ells set homes de bona reputació, plens de l'Esperit Sant i de seny; d) accepten la selecció i els encarreguen la tasca, després de pregar i d'imposar-los les mans. Més endavant, al voltant de l'assemblea de Jerusalem (Ac 15,28), apareix una expressió que defineix l'essència de la sinodalitat: «L'Esperit Sant i nosaltres hem decidit...»

El Sínode de Bisbes es va constituir com a tal pel papa Pau VI a través de la seva Carta Apostòlica *Apostolica Sollicitudo*, promulgada l'any 1965. Ha estat fins ara una realitat molt profitosa per a l'Església, però aquest Sínode la vol impulsar vers una nova dimensió. Nascut originalment en la forma actual dins de l'ambient del Concili Vaticà II, cal impulsar la sinodalitat, l'arrel de la qual, tal com recorda Jaume Fontbona, és sacramental i pertany a la tradició eclesial. Es tracta de caminar junts tot donant un pas endavant cap a un nou dinamisme. El número 7 de la Constitució *Episcopalis Communio* afirma que «el procés sinodal té el seu punt de partença i també el seu punt d'arribada al Poble de Déu». La pràctica sinodal no pot seguir fil per randa els models polítics del passat ni els que ara estan vigents, sinó ser fidel a la seva especificitat. Tasca complexa, però de gran rellevància. Si aconseguim comprendre bé el seu significat i fonamentació, podrem afrontar molts temes delicats que preocupen al Poble de Déu, sense posar en perill la unitat ni tirar-nos els trastos entre nosaltres. Aquest Sínode no pot solucionar moltes qüestions importants, algunes que estan pendents de fa temps, però pot millorar substancialment el procés per encarar-les amb valentia a la llum de l'Esperit.

Dr. Lluís Serra i Llansana

Els organismes de participació en una Església sinodal

Els actuals organismes de participació en una Iglesia sinodal missionera són els Consells, però no els tenim pertot arreu. Encara hi ha pastors que creuen que els Consells només són per informar, no pas per escoltar, consultar i discernir el que convé perquè l'Evangelí arribi arreu. Hi ha qui pensa que el bisbe o el mateix rector

decidirà i farà el que millor convingui, ja que ha rebut l'Esperit Sant. Atenció! Tots i totes hem rebut l'Esperit i formem un sol cos amb diversitat de serveis i carismes (vegeu Rm 12 i 1Co 12), perquè l'edificació de l'Església i l'evangelització és responsabilitat dels qui som membres del mateix i únic cos de Crist (1Co 10,16-17).

El núm. 65 del document de la Comissió Teològica Internacional (CTI) sobre *la sinodalitat en la vida i en la missió de l'Església* (2018) afirma:

La renovació de la vida sinodal de l'Església demana d'activar processos de consulta de tot el Poble de Déu. «La pràctica de consultar els fidels no és nova en la vida de l'Església. En l'Església de l'Edat Mitjana s'utilitzava un principi del dret romà: *Quod omnes tangit, ab omnibus tractari et approbari debet* (= allò que afecta a tothom ha de ser tractat i aprovat per tothom). En els tres camps de la vida de l'Església (fe, sagraments, govern), la tradició unia a una estructura jeràrquica un règim concret d'associació i d'acord, i es considerava que fos una praxi apostòlica o una tradició apostòlica» (CTI, *El «sensus fidei» en la vida de l'Església*, núm. 122). Aquest axioma no s'ha d'entendre en el sentit del conciliarisme a nivell eclesiològic ni del parlamentarisme a nivell polític. Ajuda més aviat a pensar i exercir la sinodalitat en el si de la comunió eclesial.

Així doncs una manera de participar és escoltant i ser escoltat. El Concili Vaticà II ja diu que els bisbes, en la seva funció de govern, han de consultar; en concret diu: «que no es neguin a escoltar els súbdits, que ell protegeix com a veritables fills i que estimula a col·laborar animosament amb ell» (*Lumen gentium* 27). I, quan parla del protagonisme dels laics, apunta «que els sagrats pastors, recíprocament, reconeixin i promoguin la dignitat i la responsabilitat dels laics dins l'Església, que es valguin de bon grat de llur prudent consell ... » (*Lumen gentium* 37). Als preveres també se'ls demana «que escoltin de grat el parer dels laics, considerant-ne amb interès fraterne les aspiracions i reconeixent-ne l'experiència i la competència en els diversos camps de l'activitat, per poder reconèixer junt amb ells els signes dels temps» (*Presbyterorum ordinis* 9).

L'Informe de síntesi (IdS) de la XVI Assemblea General Ordinària del Sínode dels Bisbes – *Una Església sinodal en missió* (2023)– manifesta una clara convergència a valorar els diferents Consells «per al discerniment i la presa de decisions d'una comunitat missionera sinodal» (IdS 18d). I a partir d'aquest consens, proposa «l'obligatorietat dels Consells pastorals en les comunitats cristianes i en les Esglésies locals » (IdS 18h). A més, es reconeix que els organismes de participació «representen el primer àmbit en el qual es viu la dinàmica de la rendició de comptes dels qui desenvolupen tasques de responsabilitat» (IdS 18i).

En conclusió, en primer lloc, cal activar l'exercici del sentit de la fe dels fidels (el *sensus fidei fidelium*) que tota persona batejada ha rebut com a do de l'Esperit Sant. Un exercici que es fa en la pràctica habitual de la *Revisió de Vida* o RdV (veure – jutjar – actuar). La RdV ajuda a discernir, a partir dels «signes dels temps» (*veritat d'experiència*) i a la llum de la Paraula de Déu, el que Déu vol (*veritat de fe*) per a cada situació existencial i moment històric. I perquè la *veritat d'experiència* experimentada (vegeu Lc 24,13-24) no contradigui la *veritat de fe* descoberta (Lc 24,25-27), cal actuar, posant-se d'acord (*veritat de mètode*) perquè l'Evangelí sigui anunciat, viscut, testimoniats i encarnat o inculturats en cada situació existencial o moment històric (Lc 24,32-35).

Cal posar-se les piles, doncs, perquè els Consells (parroquials, arxiprestals o interparroquials, o de comunitats o unitats pastorals, i diocesans) siguin organismes de veritable participació, tenint en compte la vocació evangelitzadora de tota persona batejada i confirmada i que participa habitualment en l'assemblea eucarística dominical.

Mn. Jaume Fontbona Missé

Discerniment i presa de decisions en comú en una Església sinodal

El discerniment en comú és la manera de procedir d'una Església constitucionalment sinodal des dels orígens: no podem deixar de pensar en l'experiència del Concili de Jerusalem i en la seva manera d'abordar la qüestió crucial de la missió envers els pagans.

Hi ha un veritable repte a l'hora d'aprendre i implementar el

discerniment comunitari. Aplicar correctament aquest discerniment comunitari contribueix al signe profètic que és l'Església en sínode. El discerniment només es pot fer deixant que el mateix Esperit forgi en nosaltres una veritable mentalitat sinodal.

No ens ha sorprendre, hi ha entrebancs i un combat per aconseguir aquest discerniment. Tal com ens recorda el *Document preparatori §21*, hi ha aquest actor addicional, l'*antagonista*, que ve a portar la divisió. El deixeble de Crist està confrontat al misteri de la Creu; davant d'aquest misteri alguns s'allunyen, les multituds de l'Evangelí canvien d'humor. «La insídia que divideix» també destil·la obstacles que prenen diverses formes: «el rigorisme religiós, la intimació moral» normalment més exigent que la de Jesús, «una saviesa política mundana que pretén ser més eficaç que el discerniment d'esperits».

Com que es tracta d'una escolta en comú de l'Esperit, cal un temps, estar en un marc i un ambient espiritual que permetin l'obertura a compartir i a l'escolta. Aquest discerniment només es fa en la pregària, el silenci, l'escolta de la Paraula de Déu. Així és com el procés d'escolta mútua esdevé una autèntica experiència de discerniment de la veu de l'Esperit Sant. Perquè aquest autèntic discerniment tingui lloc, necessitem temps per aconseguir una reflexió profunda i entrar en un esperit de confiança mútua, una fe comuna, un objectiu compartit. No oblidem que l'objectiu del discerniment no és tant una reforma de l'Església, sinó *caminar junts* vers l'Església que Déu ens crida a ser.

El discerniment és en si mateix un acte sinodal, amb les tres dimensions de comunió, participació i missió. La diversitat dels dons es posa al servei de la missió de l'Església al món.

L'escolta sinodal està orientada al discerniment. Escoltem amb l'objectiu d'exercir el discerniment, amb l'objectiu d'aprendre i exercir l'art del discerniment personal i

comunitari. Ens escoltem els uns als altres, escoltem la nostra tradició de fe, escoltem els signes dels temps i discernim el que Déu ens diu a tots. El papa Francesc ho tradueix així: «escolta de Déu, fins a escoltar amb ell el clam del poble; escolta del poble, fins a respirar-hi la voluntat a què Déu ens crida» (*Discurs pel 50è aniversari de la institució del Sínode dels Bisbes, 17 d'octubre de 2015*).

Aquest discerniment no és simplement un acte puntual; és un acte essencial del nostre ésser sinodal, i per tant és una forma de vida, ancorada en Crist, seguint la guia de l'Esperit Sant. Aquest discerniment ajuda les nostres comunitats a afrontar el present amb l'Esperit, a entrar en la missió que l'Esperit ens dona.

El discerniment és un acte de l'Esperit, un acte espiritual: és una gràcia de Déu que requereix la nostra implicació humana. La nostra implicació humana és senzilla: pregar, reflexionar, estar atents a la nostra disposició interior, escoltar-nos i parlar-nos de manera autèntica, significativa i acollidora (*Vademècum per al Sínode sobre la Sinodalitat, §2.2*).

El discerniment espiritual és l'art de viure el Regne. Discernir, en la tradició inaugurada per Ignasi de Loiola, s'entén com allò necessari per portar una existència que el do de l'Esperit de Jesucrist precedeix i aconsegueix. En això es distingeix de la *casuística*, que és l'art de jutjar casos particulars (*casus*, en llatí) a la llum de les regles morals. Aquest no és pas el discerniment que concerneix principalment a la vida espiritual, que condueix a una vida moral, a una existència en el desig del bé, amb i per als altres en institucions justes. El discerniment és, per la seva banda, allò que els creients posen en pràctica per associar-se a l'acció de Déu al món. En aquest sentit, el discerniment és l'auscultació d'allò que creiem, però que és tan difícil de percebre: «El Regne de Déu és molt a prop». Implica, doncs, una reflexió que compromet tant el cor com el cap en les decisions a prendre, decisions que incideixen en la nostra vida concreta i que ens permeten buscar i trobar la voluntat de Déu. Aquest discerniment és un acte de fe: creiem que Déu actua en el món i que estem cridats a escoltar allò que l'Esperit ens proposa.

L'escolta forma part del procés sinodal; el discerniment és el seu objectiu; la participació és, doncs, el camí del discerniment. Això porta a implicar altres persones, incloses persones que tenen opinions diferents de les nostres. Escoltar els que tenen les mateixes opinions que nosaltres no dona fruit. Déu parla sovint a través de la veu d'aquells a qui fàcilment podem excloure, rebutjar, menysprear. Això requereix fer un esforç especial. Acceptar que aquests ens poden portar a canviar la nostra manera de pensar.

La síntesi és un acte de discerniment que ens prepara per al següent pas. No consisteix a informar de tendències i punts de convergència comuns; posa en evidència els punts que toquen un tema sensible, que inspiren un punt de vista original, que incideixen en la comunitat, que obren un nou horitzó, que conviden a la conversió, que ens llancen a un camí on no ho dominem tot. Déu mira especialment els més petits: prestant especial atenció a les veus dels que no s'escolten sovint, integrant l'aportació dels més petits, els més fràgils i les minories. El discerniment requereix integrar experiències positives però també experiències difícils per reflectir la realitat del que s'ha escoltat.

Per tant, decidir és un procés realment eclesial que requereix el compromís i l'ajuda de tots els fidels implicats i dels seus pastors que, al seu torn, descobreixen i experimenten

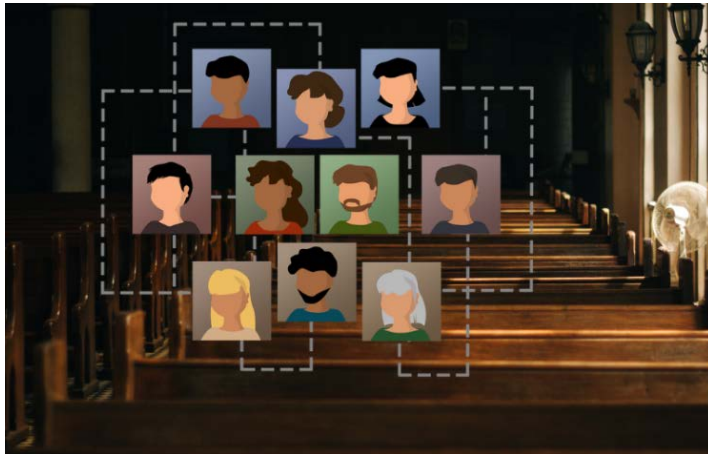

que no han de decidir sols ni aïllats, sinó *in consilio*, és a dir sinodalment –o més aviat “en sínode”, que equival a dir *en ecclesia*.

Els procediments de presa de decisions només evolucionaran d’una manera autènticament sinodal superant el minimalisme del *només consultiu* un cop es prengui seriosament l’opinió concordant inspirada per l’Esperit de santedat. Depèn dels pastors prendre les decisions i, per tant, incloure-les en comunió amb tota l’Església. Des d’aquesta perspectiva, *prendre la decisió* és una manera de mantenir la comunitat en comunió eclesial alhora que els mateixos fidels, pastors i altres ministeris inclosos, es mantenen en comunió a partir de la seva corresponsabilitat diferenciada en la missió comuna. En definitiva, es tracta de caminar tant com de decidir sempre *en ecclesia*, mai els uns *sense* els altres.

Llic. Ezequiel Mir

Quines estructures es poden desenvolupar per a consolidar una Església sinodal i missionera?

A *Instrumentum Laboris* un hi troba tantes aportacions i amb una redacció tan enumerativa que hi ha el perill de perdre-s'hi. Per això s'agraeix trobar de tant en tant petites perles que son com punts de lectura que obliguen a aturar-se. N'hi ha una que crec que s'escau molt a la pregunta que m'han demanat d'aprofundir. És la "perla" d'aquest (n.58):

«Les institucions i les estructures, de fet, per elles mateixes no són suficients per a fer sinodal l'Església: són necessàries una cultura i una espiritualitat sinodals, animades per un desig de conversió i sostingudes per una formació adequada».

L'Església, i això es un fet compartit amb tota estructura administrativa, acostuma a dedicar una part important del seu temps a organitzar-se. Es campiona en crear organigrames, consells, comissions, secretariats, delegacions... Algunes més efímeres, altres més sòlides i que passen a engruixir el dret canònic. Podem dir, mig en broma mig seriosament, que som de ploma fàcil a l'hora de generar la nostra petita o gran burocràcia. No és només una crítica, sinó la constatació d'una realitat: tota organització, i més quan es tracta d'una organització jeràrquica, tendeix a aquest impuls.

Per això aquest nº 58 de la IL, m'ha estat com revelador de quin hauria de ser el punt de partida per respondre a la pregunta, i quines són les condicions que les institucions o estructures necessitarien per a consolidar aquesta Església sinodal i missionera.

Primer, la necessitat d'una cultura i una espiritualitat sinodals. Ja pots crear "institucions participatives" que si no hi ha "cultura participativa" la institució acabarà morint d'avorriment. I la cultura és crea a base d'anys de generar dinamismes en el qual les persones que participen de les tasques de l'església, des de les més bàsiques fins a les tasques de govern, tenen espais per sentir-se reconegudes, escoltades per sentir-se protagonistes. I encara més difícil es l'espiritualitat, si les reunions, les trobades o les assemblees no es tan amarades d'una escolta activa de l'esperit, acaben sent pur encarcament. Cultura i espiritualitat sinodals... caldrà pensar en com anem creant un dinamisme que ens faci créixer en aquestes dues dimensions.

Segon, cal que estiguin animades per un desig de conversió. Sí, perquè tota estructura que es crea per petita que sigui, genera un espai de poder. Qualsevol càrrec o responsabilitat gran o petita, ha de tenir com a horitzó “el rentament de peus de Dijous Sant”. I això lliga amb el que dèiem abans de l’espiritualitat. Podem reproduir qualsevol estructura administrativa i fins i tot ser més o menys eficients, però el que està clar és que no podem renunciar a la mística si volem que aquestes estructures tinguin sentit i apuntin a un espiritualitat sinodal. Ah i la lògica en aquest cas es proporcional: a més poder més desig de conversió.

Tercer, que siguin sostingudes per una formació adequada. Si formar és donar forma, i si realment volem entrar en un procés de sinodalitat n’haurem d’aprendre perquè com diu la dita «no hi ha ningú que neixi ensenyat». Formació tant pels qui representen encara en l’església el principi d’autoritat (com diu el text: «fortament afirmat en la normativa vigent») i formació pels qui entrin a participar en les estructures velles o noves dirigides a consolidar una Església sinodal i missionera.

Ni la transparència ni la corresponsabilitat seran possibles sense l’orientació de IL n. 58. Es cert que les institucions tenen en elles mateixes una expressió performativa: donen forma i animen allò que diuen representar. Però també veiem, i ho veiem no només en l’Església sinó en les estructures polítiques i democràtiques, que no son suficients. Igualment que no podem parlar de democràcia pel fet de tenir un Parlament, no podem parlar de sinodalitat per tenir infinitat de consells per a tot.

Crec, sincerament, que cultura, espiritualitat, conversió i formació son elements profunds que si es cultiven poden ser no només una gran aportació al funcionament de l’estructura eclesial sinó un exemple per a un món on la crisi de la democràcia i la tendència al totalitarisme ens haurien de preocupar en la nostra doble condició de creients i ciutadans.

Llic. Santi Torres

Allà on es manifesti l'Esperit Sant

Com podem configurar instàncies de sinodalitat i col·legialitat que impliquin agrupacions d'Esglésies locals? És aquesta una qüestió extremadament complexa si bé cabdal per tal de consolidar l'esperit sinodal de l'Església dels nostres temps. Dit d'una altra manera, caldria preguntar-nos **com som capaços d'escoltar l'Esperit.**

Així, com podríem afavorir i consolidar instàncies de sinodalitat i col·legialitat que siguin capaces d'implicar les Esglésies locals?

De manera més immediata, en l'Església local, ens trobem amb els anomenats consells parroquials, i gradualment les veus ressonen a les diferents assemblees diocesanes, a les conferències episcopals i a les assemblees continentals. Com fer-ho per a que tot el procés sinodal no quedi en una mera declaració de bones intencions? Cal que existeixi aquesta estructura pròpia per tal de poder avançar tots plegats trencant l'estaticisme que sovint assetja la institució eclesiàstica. Recordem, un cop més, la paraula sinodalitat evoca aquest sentit de caminar junts, de fer comunitat i així, dins d'aquest camí comú, cal pensar quin rol assumeix cadascú de nosaltres, siguem qui siguem, fidels, preveres i diaques, religiosos, bisbes i també el bisbe de Roma. En tot aquest procés de reflexió, ens cal ser valents, ens cal actuar sense por, amb cura, amb prudència sí, però sense aquell temor, sovint infundat, que paralitza l'anunci de la Bona Nova.

A dia d'avui no totes les parròquies compten amb un consell parroquial. El seu objectiu és ben lloable però què cal fer perquè siguin realment representatius i operatius o que allò que es decideix allí siguem capaços de poder-ho traslladar a instàncies diferents. Tot això passa indissolublement per enfortir els consells parroquials i diocesans perquè siguin realment organismes d'escolta i participació de tota la comunitat perquè l'Església és una comunió, amb diversitat de carismes i ministeris. Més allà d'allò organitzatiu, es tracta de comptar amb un instrument per posar de relleu que tot membre del Poble de Déu, en virtut del seu baptisme i confirmació, és subjecte i protagonista actiu de la missió evangelitzadora. «En virtut del sacerdoci baptismal, cada fidel està cridat a la construcció de tot el Cos i, alhora, tot el Poble de Déu, en la corresponsabilitat recíproca dels seus membres, participa a la missió de l'Església, és a dir, discerneix els signes de la presència de Déu a la història i es converteix en testimoni del seu Regne». (Congregació per al clergat, *La conversió pastoral de la comunitat parroquial al servei de la missió evangelitzadora de l'Església* (20-7-2020), n.109.) Aquest esperit de comunió s'uneix a una crida a la confiança, a la dignitat i responsabilitat de cada membre del Poble de Déu.

En paraules de Joan Pau II, l'espiritualitat de comunió significa una «mirada del cor sobretot cap al misteri de la trinitat que habita en nosaltres, i la llum del qual ha de ser reconeguda també al rostre dels germans que estan al nostre costat» (S. Joan Pau II, *Carta Novo millennio ineunte* (6-1-2001), 43.)

Sense voler defugir el marge de creativitat que dóna la qüestió inicial, volem afegir algunes reflexions. Com fer possible la vivesa de la participació amb la responsabilitat i autoritat indistriablement associada? Quins processos, estructures i institucions que serien imprescindibles en aquesta església que es vol sinodal? La consulta del poble de Déu en el si de les esglésies locals, a més a més de les etapes de discerniment successives en les conferències de bisbes i continentals s'ha mostrat com un procés de «veritable experiència d'escolta de l'Esperit» «a través de l'escolta d'uns i altres». En aquest sentit, el procés sinodal ens parla d'un genuí dinamisme de comunió, implicant tots els subjectes: el poble de Déu, el col·legi episcopal, el bisbe de Roma. Per tal de què aquesta escolta del propi Esperit sigui real en aquesta mútua escolta ens caldria una traducció real, en acte, de la col·legialitat episcopal de l'església sinodal.

Ens cal aprofundir en l'**habitud**, en la pràctica: cal promoure l'escolta habitual del poble de Déu i primerament fer-ho en les esglésies locals, bo i potenciant els organismes de participació, escolta i discerniment. Aquest ressò arribaria també a la necessitat de repensar els processos de presa de decisions en les conferències episcopals a partir de l'escolta del Poble de Déu en el si de les esglésies locals així com la integració de la instància continental en la normativa canònica. Una església sinodal és comunitària i dinàmica. Aquesta dimensió comunitària, sovint desdibuixada al llarg de la història, que fa que tots intervinguem en tot allò que ens afecta (Ac 15, 28) es va revifar significativament amb el Concili Vaticà II (1962-1965) amb el concepte d'Església Poble de Déu, en què tots posseïm el sentit de la fe, pel baptisme de Jesús i la unció de l'Esperit.

Francesc es nodreix novament del Concili Vaticà II quan proposa la sinodalitat com el model per a l'església del tercer mil·lenni, cridant a les esglésies locals, diocesanes, nacionals i continentals a col·laborar estretament, a escoltar-se sincerament per obrir el cor, la ment i les mans. Això implicaria la superació de qualsevol elitisme jeràrquic, sigui de caire cultural o especialment espiritual/religiós. Els carismes jeràrquics i no jeràrquics com a do de l'esperit que són (LG4) se situen en franca comunió eclesial. Aquesta participació implica tots els aspectes de les diferents comunitats: la formació, la litúrgia, les obres socials, el diàleg amb altres religions i cultures.

Mentre restem fidels a la revelació de la Paraula de Déu (i a la fe cristiana de la gran Tradició eclesial), l'església llegeix els signes dels temps, que cal escoltar i discernir, respon al batec de la història, de la cultura, de l'actualitat (*Gaudium et spes* 4, 11;44). Aquest procés, pels cristians, està il·luminat per l'Esperit que ens condueix cap a la veritat plena (Jn 16,13). Precisament, això va ser allò que va voler emfasitzar Joan XXIII: que l'Església guiada per l'Esperit pogués anunciar l'evangeli al món modern. Joan XXIII va afirmar que l'Església dels pobres havia de ser el rostre de l'Església del Concili Vaticà II. L'Església, la comunitat, com a font de misericòrdia distingint com ho va fer en el seu dia Joan XXIII el dipòsit de la fe de la manera com s'expressa. Hi va haver, entre moltes altres aportacions, un retorn a les fonts i una posada al dia, l'anomenat *ressourcement* i l'*aggiornamento*.

Ara, Francesc ens parla de l'ecologia a Laudato si, de la fraternitat universal a Fratelli tutti, de l'amor conjugal a Amoris laetitia. Ens parla d'una Església en sortida, que pren la iniciativa, que surt a «primerear», i així la sinodalitat implica una comunitat oberta, que escolta, que avança i que no tem equivocar-se ja que el poble de Déu té la unció de l'Esperit i no pot equivocar-se en la seva fe (LG 12). El repte, una vegada més, és trencar amb les resistències, dissoldre aquelles pors paralitzants que unes ratlles més amunt esmentava. I per això Francesc rep atacs furibunds, sense precedents. Centrem-nos en copsar **l'Esperit del Senyor en els signes dels temps, en comunió, en camí, sinodalment.**

Dra. Núria Montserrat Farré i Barril